

Bragernes

Beliggenhet

Kulturmiljøet Bragernes ligger ved Drammenselva og omfatter sentrumsbebyggelse forbundet med en akse over Bybrua, mellom Strømsø torg og Bragernes kirke.

Nasjonale interesser

Det knytter seg nasjonale interesser til kulturmiljøet av arkitektur- og byplanhistoriske grunner, på bakgrunn av Drammens byplan og den lokale byggeskikken knyttet til «Drammenshuset».

Drammens byplan og byaksen mellom Bragernes kirke og Strømsø torg er et monumentalt byplanmessig grep som har dannet rammer rundt bydelens utvikling. Bydelen har opplevelsesverdier som ligger blant annet i byplanens aksiale forløp og monumental arkitektur. I området finnes i tillegg flere eksempler på det typiske «Drammenshuset» som er en kilde til både kunnskap og opplevelse i forbindelse med lokal byggeskikk.

Beskrivelse

Bragernes var en av to byer, Bragernes og Strømsø, på hver sin side av Drammenselva. Kulturmiljøet omfatter det mest sentrale byrommet i Drammen på begge sider av elva. Innenfor miljøet finnes bebyggelse fra mange ulike tidsepoker i flere ulike stilarter. Området består blant annet av bygninger for forretning og handel, boliger, offentlige bygninger og samferdsel og infrastruktur.

Området kjennetegnes av en ny helhetlig byplan som ble laget etter en bybrann i 1866. Planen kjennetegnes ved at den er en kvadratur, symmetrisk dannet rundt en sentralakse, som binder de to bydelene på hver side av elven sammen. Rutenettmønsteret består av brede gater, som skulle hindre nye storbranner, med tre markante allmenninger. Allmenningene i Gamle kirkeplass, Bragernes torg og Erik Børresens allé kan alle oppleves den dag i dag. Som følge av planen ble flere monumentale bygninger reist, som Bragernes kirke, Drammens teater og Drammens børs.

I den midterste av de tre allmenningene ligger byaksen som går fra Strømsø torg, over den nye broen til Bragernes torg og videre opp til Bragernes kirke. Kirken ligger som et fondmotiv midt i siktlinjen. I tillegg til å være en viktig sikkerhet mot nye storbranner, fungerte alléene i Drammen også som sosiale rom og som viktige estetiske byplangrep. Byaksen mellom Bragernes kirke og Strømsø torg er et monumentalt byplanmessig grep av nasjonal interesse.

I tillegg til disse monumentale grepene fastsatte byplanen en ramme på 14 meters gesimshøyde for murhus og 5 meter for trehus. Det utviklet seg da en halvannen etasjes (lav toetasjes) trehustype som

har fått betegnelsen «Drammenshuset». Den har trekk fra sveitserhusstilen, men har en egen karakter gjennom det karakteristiske båndet under gesimsen med små vindusåpninger.

Faglige råd for forvaltning

Generelle råd

De etterfølgende faglige rådene skal bidra til å ivareta kulturhistoriske og arkitektoniske verdier i forvaltningen av kulturmiljøet.

Verneverdiene forutsettes ivaretatt av kommunen i deres plan- og byggesaksbehandling.

Dette gjelder både hensyn til viktige enkeltbygg, kulturminner, grøntområder og kulturlag innenfor kulturmiljøet samt landskapsrelaterte og strukturelle sammenhenger.

Landskapsnivå

- Siktlinjer mellom Stromsø torg og Bragernes kirke skal ivaretas.
- Gateløp som er åpne mot Drammenselva skal ikke lukkes igjen.
- Tak skal vurderes som del av byens taklandskap og behandles som en del av tiltakets samlede arkitektoniske uttrykk. Ved eventuelle nybygg og ombygginger skal tekniske anlegg, som heisoppbygg og ventilasjonsanlegg m.m., integreres i den arkitektoniske utformingen.
- Landemerker som er karakteriserende for bysiluetten, som Bragernes kirke, Drammens teater og Drammens børs, skal ivaretas.
- Ethvert tiltak innenfor kulturmiljøet skal ha gode visuelle kvaliteter både i seg selv, i forhold til tiltakets funksjon, og dets bygde og naturlige omgivelser og plassering.

Områdenivå

- I tilstøtende randområder skal nye tiltak ikke redusere opplevels- eller bruksverdien knyttet til det historiske bymiljøet.
- Utfylling av tomtearealer anses som uheldige tiltak som svekker lesbarheten og opplevelsen av det historiske bebyggelsesmønsteret.
- I området skal historiske bygningshøyder og gesimshøyder være førende for eventuelle nybygg. Den historiske bebyggelsens karakteristiske volum med skala og proporsjoner, samt plassering av bygninger skal videreføres ved nye tiltak.
- Eiendoms- og tomtestruktur skal gi føringer for den prinsipielle bebyggelsesstrukturen. Der den historiske tomtestrukturen slås sammen er det viktig at den fortsatt uttrykker seg i fasadenes inndeling og rytme.
- Gater og smug skal ikke bygges igjen da dette vil forringe området historiske karakter og lesbarhet.
- Bebyggelsesmønsteret, torgene, og gatestrukturen er en viktig del av områdets historie og skal bevares og videreføres.

Bygningsnivå

- Ved vedlikehold og utbedring skal kulturhistoriske og arkitektoniske verdier som knytter seg til de historiske byggenes detaljer bevares, inkludert material- og fargebruk, dør- og vindusutforming og øvrige bygningsdetaljer. Originale bygningsdeler skal bevares, og dersom disse er tapt skal de rekonstrueres etter historiske forbilder.
- Stedegen byggeskikk og håndverkstradisjon skal opprettholdes og videreføres ved eventuelle nye tiltak, herunder endringer, til-, på- og nybygg. Eventuell oppføring av tilbygg skal tilpasses eksisterende bebyggelse og underordnes denne.
- Den historiske fargepaletten skal videreføres, eventuelt tilbakeføres på dokumentert grunnlag.

Møbleringsnivå

- I aksen mellom Bragernes kirke og Strømsø torg skal eksisterende brosteinsbelegg og elementer som er karakteristiske for området bevares eller tilbakeføres. Utbedring skal skje ved bruk av tradisjonelle materialer og teknikker.
- Hageareal og verdifulle trær i aksen mellom Bragernes kirke og Strømsø torg skal bevares.